

CREËER EEN OMGEVING DIE RESPECT, VRIENDELIJKHEID
EN VERANTWOORDELIJKHEID BEVORDERT

Positive Discipline

IN HET

MONTESSORIONDERWIJS

JANE NELSEN & CHIP DELORENZO

Waardering voor

Positive Discipline in het montessorionderwijs

Positive Discipline in het montessorionderwijs is een inspirerende, praktische én onmisbare parel van een boek voor iedereen die kinderen liefheeft en wil bijdragen aan een samenleving waarin wederzijds respect, samenwerking en sociale verantwoordelijkheid de basis vormen. Positive Discipline is een doordachte, goed onderbouwde en beproefde methode, gebaseerd op het principe dat kinderen met waardigheid en respect behandeld moeten worden en dat betekent dat jij als de volwassene moet voorleven om te kunnen doorgeven. Dit boek geeft je veel handvatten om de Positive Discipline-klantenmanagementtools eigen te maken, zoals een adequaat klasoverleg te voeren, de juiste vragen te stellen en daarbij jezelf steeds als lerende te zien. Zoals dr. Maria Montessori schreef: 'Laten we kinderen behandelen met de vriendelijkheid die we willen zien in hen opdat zij aan een nieuwe wereld kunnen bijdragen. Veel Dank Jetteke en Jotte voor jullie tijd, geloof en inzet om dit boek te vertalen.

Martine Lammerts, directeur van de Nederlandse Montessori Opleiding

Positive Discipline is een praktische, holistische en niet-straffende methode die aansluit bij de kernprincipes van de montessorifilosofie. Dit boek is een onmisbaar hulpmiddel voor montessorileerkrachten en gezinnen. Het biedt een transformerend kader dat zowel de montessoriklas als de thuissituatie ondersteunt door sterke, positieve, gezonde en respectvolle verwachtingen te scheppen voor de interactie tussen volwassene en kind.

Munir Shivji, algemeen directeur, American Montessori Society

Positive Discipline in het montessorionderwijs staat vol praktische oplossingen. Het is een broodnodige bron die een belangrijke leemte opvult in veel montessoritrainingen. Dit complete handboek biedt praktische hulpmiddelen voor klassenmanagement en helpt leerkrachten bij het voorbereiden van een omgeving die de positieve sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen ondersteunt. Montessorileerkrachten zullen blij zijn te ontdekken dat alle aanbevelingen aansluiten bij onze opleiding. De helder verwoorde strategieën, tools en voorbeelden, de goed gekozen montessoricitaten en de zeer herkenbare situaties maken dit boek een onmisbaar onderdeel van de gereedschapskist van elke montessorileerkracht. Hoewel het specifiek gericht is op montessorileerkrachten, geloof ik dat elke opvoeder of verzorger er veel aan zal hebben bij het verdiepen van hun begrip en het ondersteunen van hun werk met kinderen. Ik beveel dit fantastische boek van harte aan.

Junnifa Uzodike, bestuurslid, Association Montessori Internationale

Chip en Jane brengen op treffende wijze in beeld hoe leerkrachten de eigen verantwoordelijkheid en autonomie van leerlingen kunnen ondersteunen. Hun boek benadert Positive Discipline vanuit een montessoriperspectief en biedt echte, herkenbare voorbeelden uit de klaspraktijk. Elke montessorischool en elke opleiding tot montessorileerkracht zou dit boek als naslagwerk moeten hebben. De hoofdstukken lezen vlot, en elk hoofdstuk sluit af met sterke vragen die uitnodigen tot verdere dialoog.

*Betsy Coe, directeur, School of the Woods, Middle & High School**

Positive Discipline in het montessorionderwijs is een praktische en grondige bewerking van Positive Discipline – een benadering die nauw aansluit bij de principes en praktijk van het montessorionderwijs. Het boek werpt een unieke blik op positief leiderschap in de klas, geïnspireerd door de heterogene groepssamenstelling en de samenwerkingsgerichte structuur die zo kenmerkend zijn voor montessorischolen. Het is een onmisbare verdieping van de vaardigheden die worden aangereikt in montessori opleidingen, en een ideale opfrisser voor ervaren montessorileerkrachten die hun klaskultuur willen versterken, hun relaties met kinderen en ouders willen verdiepen en willen bouwen aan steeds harmonieuzere leergemeenschappen.

Tim Seldin, voorzitter, The Montessori Foundation

Positive Discipline in het montessorionderwijs staat vol krachtige voorbeelden uit échte montessoriklassen, die laten zien hoe effectieve oplossingsstrategieën in de praktijk werken. De ideeën die in dit boek worden gepresenteerd zijn geen simpele tips of trucjes voor klassenmanagement, maar relationele strategieën gebaseerd op de theorieën van Montessori en Adler, gericht op het bevorderen van respect en samenwerking. Elk hoofdstuk bevat citaten van Dr. Montessori die de sterke samenhang tussen Positive Discipline en de montessoripedagogiek onderstrepen. De inhoud biedt niet alleen concrete en handvatten om kinderen te begeleiden in hun ontwikkeling tot hun beste zelf, maar fungeert ook als een compacte opfriscursus Montessori door de heldere koppeling tussen theorie en praktische toepassing.

Teresa Ripple, universitair hoofddocent, St. Catherine's University

In dit boek deelt Chip DeLorenzo zijn eigen ervaringen en de hoogte- en dieptepunten van zijn jarenlange werk met Positive Discipline in montessorischolen. *Positive Discipline in het montessorionderwijs* staat vol voorbeelden en praktische tips voor leerkrachten in elke fase van hun loopbaan. Het boek laat zien hoe zowel leerkrachten als ouders de strategieën uit het werk van Jane Nelsen kunnen toepassen in dagelijkse interacties met kinderen van alle leeftijden.

Mary Beth Ricks, schoolleider, Bowman School

Ik was diep onder de indruk van de bruikbaarheid van dit boek. Het is een absolute aanrader voor zowel beginnende als ervaren montessorileerkrachten die een hechte gemeenschap willen creëren waarin iedereen weet hoe je elkaar met waardigheid en respect behandelt. Leerkrachten die dit boek lezen en de concepten toepassen, zullen direct resultaat zien.

Jody Malterre, montessoritrainer en gecertificeerd Positive Discipline-trainer

Positive Discipline in het montessorionderwijs is een absolute must-read voor montessorileerkrachten en schoolleiders! Chip DeLorenzo deelt verhalen uit zijn eigen onderwijservaring, waardoor dit boek herkenbaar en toegankelijk is. Dr. Maria Montessori en Dr. Alfred Adler waren niet alleen tijdgenoten, maar deelden ook een visie op een vreedzamere wereld. In dit boek laten Chip en Jane Nelsen op heldere wijze zien hoe de filosofieën van deze twee grote denkers op elkaar aansluiten. Ze bieden de lezer praktische handvatten om kinderen te helpen op te groeien tot bekwame en empathische probleemoplossers.

Vyju Kadambi, adjunct-directeur, Shining Stars Montessori Academy

Dit boek liet me zien hoeveel een mens kan groeien – cognitief, emotioneel, spiritueel, sociaal en fysiek – door middel van Positive Discipline. Deze aanpak is niet alleen bedoeld voor kinderen, maar ook voor volwassenen, die via deze methode de innerlijke overtuiging kunnen ontwikkelen om een gezonder leven te leiden.

Maria Agudelo, onderwijsassistent, Maria Montessori Education Centre

Positive Discipline in het montessorionderwijs bevat een schat aan goed onderbouwd, realistisch en uiterst praktisch advies voor het creëren van een miniatuurversie van de samenleving die we voor de toekomst voor ogen hebben – een harmonieuze gemeenschap waarin respect, oprechtheid en begrip de basis vormen van alles wat we doen, denken en zeggen. Dit boek is werkelijk een parel!

*Emma Wong Singh, Trainer Ouders & Opvoeding, Maria Montessori Institute
Former Directress, Maria Montessori School Children's House
Former Chair, AMI/UK*

Positive Discipline in het montessorionderwijs is een uitgebreid handboek met voorbeelden van alledaagse klassensituaties waar montessorileerkrachten mee te maken krijgen. Het biedt positieve, bewuste en reflectieve technieken die montessorileerkrachten kunnen inzetten om het gedrag van leerlingen op een constructieve manier te begeleiden. Dit boek zal dienen als hét praktische naslagwerk voor elke montessorischool op het gebied van Positive Discipline!

*Arthirai Baskaran, schoolleider, Children's Garden Montessori Academy
Directeur, Dallas Montessori Teacher Education Program*

In dit boek maken Chip en Jane op zeer praktische wijze duidelijk hoe je te werk kunt gaan – als aanvulling op het wat en waarom waar wij als montessorianen al bekend mee zijn. *Positive Discipline in het montessorionderwijs* is een onmisbaar hulpmiddel voor iedereen die werkt op montessorischolen en in peutergroepen, maar ook voor gastouders, ouders en thuisonderwijzers.

*Gillian Corke, AMI-opgeleide montessoriasistent
Oprichter, Coach from the Heart*

Jane Nelsen en Chip DeLorenzo brengen in dit boek verhalen, inzichten en taal tot leven in een hedendaagse vorm, terwijl ze trouw blijven aan de wetenschappelijke basis die Positive Discipline wereldwijd tot een begrip heeft gemaakt. Positive Discipline in het Montessorionderwijs is krachtig en doeltreffend, en een uitstekende bron voor leerkrachten die zich inzetten voor het opbouwen van wederzijds respectvolle relaties in hun klas.

Tanya L. Ryskind, schoolleider, NewGate School

“Connectie vóór correctie” biedt een waardevol perspectief op hoe we uitdagend gedrag kunnen benaderen op een manier die positief uitpakt voor zowel het kind als de leerkracht. Dit boek staat vol praktische handvatten, gebaseerd op verhalen uit de klaspraktijk die wij als leerkrachten maar al te goed herkennen. Het biedt een nieuwe manier van denken, met winst voor het kind, de leerkracht én het gezin!

Nancy St. John, bouwcoördinator Children's House, Inly School

De tools die worden aangereikt in *Positive Discipline in het Montessorionderwijs* zijn eenvoudig toe te passen binnen een montessoriomgeving, terwijl ze tegelijkertijd de montessoriprincipes respecteren. Ze lenen zich bovendien uitstekend voor ouderavonden en opvoedingsbijeenkomsten. De inzichten die Jane en Chip delen, helpen ons om kinderen te begeleiden bij het oplossen van conflicten, het ontwikkelen van zelfstandig probleemoplossend vermogen en kritisch denken, en het stimuleren van nieuwsgierigheid. Dit alles draagt bij aan samenhang, betrokkenheid, samenwerking en sociaal-emotionele groei – zowel in de klas als binnen de bredere schoolgemeenschap. Een van de krachtigste inzichten uit Positive Discipline is dat achter elk gedrag een reden of overtuiging schuilt. Door die te begrijpen, helpen we kinderen zich gezien te voelen en echt ergens bij te horen. Zoals Jane Nelsen zegt: *“Als kinderen zich beter voelen, doen ze het ook beter.”*

Yogi Patel, bouwcoördinator bovenbouw, Positive Discipline-trainer en -consultant

Een absolute must-read voor elke leerkracht – dit boek biedt waardevolle inzichten in het begrijpen van kindgedrag en het op een uiterst respectvolle manier benaderen ervan, waardoor de relatie tussen leerkracht en kind wordt versterkt.

Divya Kurup, bovenbouwleerkracht, Malta Montessori

Klassenmanagement is vaak het lastigste onderdeel voor beginnende leerkrachten – en het ontbreekt opvallend vaak in lerarenopleidingen. Jane Nelsen en Chip DeLorenzo hebben hét praktische handboek geschreven voor het omgaan met situaties die in elke montessoriklas voorkomen. De principes (zoals *connectie vóór correctie*), de reminders (“*Grenzen zijn pas grenzen als ze getest worden*” – mijn favoriet!) en de toepasbare suggesties (zoals: *blijf aanwezig, warm en stil*) worden ondersteund door oprechte en herkenbare voorbeelden. Deze idealiseren het gedrag van montessorileerlingen niet, maar houden rekening met de maatschappelijke veranderingen sinds Montessori’s tijd. Elk hoofdstuk eindigt met reflectievragen die je uitnodigen om echt stil te staan bij je eigen handelen – want veel situaties beginnen nu eenmaal bij de volwassene. Net als Jane en Chip horen Positive Discipline en Montessori simpelweg bij elkaar – als stroop op een pannenkoek.

Mark Powell, directeur Onderwijsdiensten, Montessori Australia

De Positive Discipline-cursus van Chip is een leerproces waarmee je je gevoel voor de cultuur in je klas verdiept en versterkt. Wat ik persoonlijk het meest heb geleerd, is om verantwoordelijkheid te nemen voor alles wat er in de klas gebeurt – en van daaruit verder te bouwen. Ik bied het iedereen op mijn school aan om deze cursus te volgen. Zo goed is hij!.

Katrina Woermann, directeur, Lakeshore Montessori School

POSITIVE DISCIPLINE IN HET MONTESSORIONDERWIJS

CREËER EEN OMGEVING DIE RESPECT,
VRIENDELIJKHEID EN
VERANTWOORDELIJKHEID BEVORDERT

JANE NELSEN, EdD & CHIP DeLORENZO, MEd

Leonon
Progressive Education

www.leonon.nl

COLOFON

Positive Discipline in het montessorionderwijs is een Nederlandse uitgave van Positive Discipline in the Montessori Classroom van Parent Child Press. Deze uitgave is uitgegeven door Leonon Progressive Education, een samenwerkingsverband tussen het lectoraat Vernieuwend Onderwijs van de Academie voor Pedagogiek en Onderwijs van Saxion Hogeschool en Leonon Media Publishers. De redactie over deze vertaalde uitgave is in handen van Patrick Sins (lector Vernieuwingsonderwijs Thomas More Hogeschool), Symen van der Zee (lector Vernieuwend Onderwijs Saxion Hogeschool), Jaap de Brouwer (onderzoeker lectoraat Vernieuwend Onderwijs en montessoriopleider), Zillah de Groot (AMI groepsbegeleider), Jetteke Choi (montessorigroepsbegeleider en teamleider), Jotte den Dulk (montessorigroepsbegeleider en documentairemaker).

Met hartelijke dank aan alle montessori experts die bijgedragen hebben aan deze uitgave, in het bijzonder Chip DeLorenzo, Joe Campbell, Montessori Services, Parent Child Press, Martine Lammerts en Nicoline van Ginkel.

Mei 2025

© Leonon Progressive Education

© Copyright Jane Nelsen and Chip DeLorenzo 2022. Dutch language edition authorized by Parent Child Press, a division of Montessori Services. All Rights Reserved.

Vertaling:

Jetteke Choi en Jotte den Dulk

ISBN: 9789492618863

NUR: 841

BISAC: EDU059000

Alle citaten zijn vrij vertaald naar het Nederlands om de toegankelijkheid voor Nederlandstalige lezers te vergroten. Voor verdere verdieping zijn de oorspronkelijke Engelstalige citaten ook achter in het boek opgenomen, te vinden vanaf pagina 311.

Behoudens uitzondering door de wet gesteld mag, zonder schriftelijke toestemming van de rechthebbende(n) op het auteursrecht c.q. de uitgever van deze uitgave door de rechthebbende(n) gemachtigd namens hem (hen) op te treden, niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of anderszins, hetgeen ook van toepassing is op de gehele of gedeeltelijke bewerking. De uitgever is met uitsluiting van ieder ander gerechtigd de door derden verschuldigde vergoedingen voor kopiëren, als bedoeld in art. 17 lid 2 Auteurswet 1912 en in het KB van 20 juni 1974 (Stb.351) ex art. 16b, te innen en/of daartoe in en buiten rechte op te treden.

Montessori audiences have become my North Star. It is so encouraging to share Positive Discipline with Montessorians, who need no convincing that children should be treated with dignity and respect.

~Jane

This book is dedicated to my mentors, Margaret Ricks and Joe Keegan. Everyone needs mentors and leaders, and I had the best.

~Chip

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	x
INTRODUCTIE	xiii
HOOFDSTUK 1:	1
Waarom zijn kinderen vandaag de dag zo anders?	
HOOFDSTUK 2:	9
De filosofie achter Positive Discipline	
HOOFDSTUK 3:	29
De oorzaken van gedragsproblemen	
HOOFDSTUK 4:	49
Connectie vóór Correctie	
HOOFDSTUK 5:	65
De omgeving voorbereiden om wederzijds respect, samenwerking en zelfregulering te bevorderen	
HOOFDSTUK 6:	87
Bemoediging	
HOOFDSTUK 7:	105
Grenzen handhaven	
HOOFDSTUK 8:	127
Van logische gevolgen naar oplossingen	
HOOFDSTUK 9:	145
Meer vriendelijke en duidelijke tools die wederzijds respect opbouwen	
HOOFDSTUK 10:	159
Zelfregulatie en het brein	

HOOFDSTUK 11:	175
Het ontwikkelen van onafhankelijke probleemoplossers	
HOOFDSTUK 12:	185
De kracht van vragen...en van luisteren	
HOOFDSTUK 13:	201
Communicatievaardigheden	
HOOFDSTUK 14:	219
Conflictoplossing	
HOOFDSTUK 15:	235
Het klasoverleg een overzicht	
HOOFDSTUK 16:	247
Het klasoverleg in de onderbouw	
HOOFDSTUK 17:	271
Het klasoverleg in de midden- en bovenbouw en met adolescenten	
CONCLUSIE:	307
Vooruitgang, geen perfectie	
VOETNOTEN	311
WOORDENLIJST	324
DANKWOORD	331
OVER DE AUTEURS	334
OVER DE VERTALERS	336

VOORWOORD

Al meer dan veertig jaar werk ik in het montessorionderwijs. Als onderwijs-assistent, als leerkracht in de onder-, midden- en bovenbouw, als oprichter van een school, als directeur en als montessoridocentopleider. Terwijl ik *Positive Discipline het montessorionderwijs* las, herbeleefde ik mijn volledige carrière, net als mijn rol als moeder en inmiddels oma. Elke bladzijde bracht me zowel nieuwe inzichten als flashbacks. Er kwamen zoveel situaties naar boven: van mezelf, collega's, stagiaires en ouders, waarin we op een verkeerde en misplaatste manier reageerden op het gedrag van kinderen (gelukkig ook succesvolle reacties). Hadden we dit boek maar aan het begin van onze reis in onderwijs en opvoeding gehad! Ik ben ervan overtuigd dat veel van die fouten alsnog zouden zijn gemaakt, maar de inzichten in dit boek zouden mij en anderen hebben geholpen om onszelf te herkennen en bij te sturen. Bovendien zouden ze hebben geholpen om sneller onze twijfel en onzekerheid te overwinnen.

Ik heb jarenlang de boeken van Jane Nelsen over Positive Discipline gebruikt, zowel in mijn school als in de docentenopleiding, maar wat Jane en Chip DeLorenzo met dit boek hebben bereikt – het samenbrengen van Positive Discipline met Montessori – is vernieuwend. De auteurs leggen sterke historische verbindingen tussen het werk en de filosofie van Alfred Adler en Rudolf Dreikurs (de grondleggers van Positive Discipline) en Maria Montessori. Nu Positive Discipline is geïnterpreteerd voor en geïntegreerd in een montessoricontext, wordt het voor begeleiders veel makkelijker om het toe te passen.

Omdat er steeds meer onderzoek en bronnen beschikbaar zijn over de sociaal-emotionele behoeften van kinderen, zijn onze handleidingen voor klassenmanagement in de loop der jaren dikker en dikker geworden. Dit boek vervangt al deze bronnen moeiteloos als het gaat om de psychologische, sociale,

emotionele en spirituele aspecten van het voorbereiden van de omgeving. De auteurs hebben dit alles op zo'n manier verweven dat het de montessorifilosofie zowel belichaamt als versterkt. Dit boek zal een essentieel onderdeel worden van docentenopleidingen en kan veel handleidingen op scholen aanvullen of zelfs vervangen.

Positive Discipline in het montessorionderwijs biedt ondersteuning bij het diepgaande innerlijke proces van de transformatie van de leerkracht. Het veranderen van een controlerende aanpak naar het observeren, begeleiden en ondersteunen van kinderen is moeilijk, zelfs als je ervan overtuigd bent dat dit de juiste weg is. Dit boek stelt de juiste vragen en presenteert overtuigend bewijs dat ons ondersteunt bij het identificeren van onze eigen obstakels voor verandering. Nog belangrijker is dat het tools en praktisch advies geeft om een nieuwe richting in te slaan. Elke begeleider ervaart momenten waarop ze slecht reageren of gewoon niet weten hoe ze op een effectieve, respectvolle manier moeten handelen. In dit boek vinden ze steun, antwoorden en duidelijke begeleiding. Als ik nog in een klas zou werken, zou dit boek waarschijnlijk naast mijn bed liggen voor tijdens die slapeloze nachten waarin ik piekerde over wat ik toch met een kind of situatie moest doen.

Ik pleit al jaren voor het idee dat vredesonderwijs meer is dan het oplossen van conflicten. Het begint bij het ontwikkelen van vaardigheden zoals zelfbewustzijn, sociaal bewustzijn en culturele bewustwording. Deze vaardigheden stelt iemand in staat om daadwerkelijk conflicten met anderen op te lossen. *Positive Discipline in het montessorionderwijs* biedt een prachtige aanpak voor het aanleren van deze vaardigheden en zal een basis vormen voor het burgerschapsonderwijs in onze lerarenopleidingen. Gecombineerd met de huidige focus op inclusie en culturele bewustwording moeten we deze juist nu met een frisse blik heroverwegen.

Ik ben Jane en Chip dankbaar voor het schrijven van dit boek en voor het delen van hun persoonlijke verhalen. Ze delen veel waargebeurde ervaringen met kinderen waarin we ons allemaal zullen herkennen. De auteurs beschrijven passende en effectieve reacties op situaties per leeftijdsniveau. Dus of lezers nu met peuters of jongvolwassenen werken (of iets daartussenin),

ze zullen rijke, relevante informatie vinden. De discussievragen aan het einde van elk hoofdstuk prikkelen het denken en kunnen eenvoudig worden omgezet in scenario's en reflecties om het leerproces interactiever en boeiender te maken.

Het lezen van *Positive Discipline in het montessorionderwijs* was een waar genoegen. Volgens mij is het cruciaal om het boek in zijn geheel van kaft tot kaft te lezen om de concepten volledig in je praktijk te kunnen integreren. Daarnaast kan ik me goed voorstellen dat lezers verschillende stukken zullen markeren om er later op terug te komen wanneer zich nieuwe en uitdagende situaties voordoen. Jane en Chip hebben ons, alle montessoribegleiders, een duidelijke, hedendaagse en praktische routekaart gegeven met waardigheid en respect voor elk kind.

Mary Schneider, Uitvoerend Directeur
Montessori Education Institute van de Pacific Northwest
Bothell, WA, Maart 2021

INTRODUCTIE

HET VERHAAL VAN JANE

Positive Discipline is gebaseerd op de filosofie en psychologie van de Oostenrijkse psychiater Alfred Adler (1870–1937). Zijn belangrijkste uitgangspunt was dat iedereen met waardigheid en respect behandeld moest worden – inclusief kinderen. Na de dood van Adler nam zijn Oostenrijkse collega Rudolf Dreikurs (1897–1972) het stokje over en richtte hij zich op het verspreiden van Adlers filosofie onder ouders en leerkrachten.

Gelukkig was ik een van die ouders. Toen mijn opvoedstrategieën enkel nog bestonden uit autoritair handelen (straffen en belonen) of te toegeeflijk zijn, genoot ik niet van het ouderschap. Ik wisselde deze twee strategieën af: ik was zo vastberaden tot ik mezelf “gemeen” vond en was dan weer te vriendelijk tot ik mijn “verwende” kinderen niet meer kon uitstaan. Ik zocht hulp door een vak te volgen over de ontwikkeling van het kind. Mijn professor zei: “Ik ga jullie niet overladen met theorieën, maar ik leg slechts één theorie uit. Deze theorie biedt methoden om kinderen te ondersteunen bij het ontwikkelen van zelfdiscipline, verantwoordelijkheid, samenwerking en probleemoplossende vaardigheden”. Dat klonk veelbelovend. Ik moet eerlijk toegeven dat ik, zoals ik het nu zou omschrijven, destijds een heel vervelende leerling was. Ik bombardeerde mijn professor met bezwaren en lastige vragen: “Ik werd vroeger gestraft en ik ben prima terecht gekomen”. Of “Als ik mijn kinderen niet straf, laat ik ze dan niet met slecht gedrag weggkomen?”

Het achterlaten van vastgeroeste overtuigingen en ingesleten patronen is niet makkelijk. Toch heb ik veel van de onderwezen tools geprobeerd, zoals het organiseren van gezinsvergaderingen. Tijdens deze bijeenkomsten deelden we complimenten en concentreerden we ons op het vinden van

oplossingen voor problemen. Ik richtte me op het aanpakken van de overtuigingen achter het gedrag van mijn kinderen, zodat zij konden ervaren dat ze erbij hoorden en van betekenis waren. Daarnaast omarmde ik de gedachte dat fouten eigenlijk kansen zijn om van te leren, in plaats van te hard te zijn voor mezelf of voor mijn kinderen. Ik begon te genieten van het ouderschap – en ik wilde met anderen delen wat ik allemaal leerde.

Ik bleef mezelf ontwikkelen. Elf jaar en vijf kinderen later behaalde ik mijn bachelor: *sociale ontwikkeling van het kind en familierelaties*. Mijn zesde kind werd geboren tijdens mijn masteropleiding *counseling*. Ik schreef mijn masterscriptie over het gebruik van Adleriaanse/Dreikursiaanse methoden bij kinderen met psychische en fysieke uitdagingen. Omdat ouders vaak medelijden met deze kinderen hadden, werden zij stevast te toegankelijk behandeld. Ze waren positief verrast toen ze ontdekten dat het gedrag van hun kinderen verbeterde door een vriendelijke en tegelijkertijd vastberaden aanpak te hanteren.

Daarna vond ik een baan als schoolmaatschappelijk werker op een basisschool. Daar kreeg ik de mogelijkheid om, met steun van de overheid, een project te ontwikkelen genaamd PROJECT ACCEPT (“ACCEPT” stond voor Adlerian Counseling Concepts for Encouraging Parents and Teachers”). We kregen financiering waardoor een professionele onderzoeker een systeem kon ontwerpen om resultaten te analyseren van twee scholen die Adleriaanse methoden toepaste en één controleschool (die deze methoden niet gebruikte). Het doel was om systematisch te meten wat voor effect het gebruik van Adleriaanse tools zou hebben op leerresultaten. Onze resultaten waren significant en omdat deze uitslag zo goed was, leende dit onderzoek zich voor een PhD-onderzoek. Ik meldde mij aan voor een doctoraatsprogramma aan de Universiteit van San Francisco toen mijn zevende kind tien maanden oud was. Had ik al gezegd dat ik een zeer ondersteunende echtgenoot heb?

Ondertussen paste ik de methoden toe die ik had geleerd, en verspreidde die kennis. Het begon met kleine oudergroepen en later gaf ik lezingen bij ouderparticipatiecrèches en montessorischolen. montessori-ouders en -

begeleiders werden mijn favoriete doelgroep om mee te werken omdat ik hen, in tegenstelling tot vele anderen, niet echt hoefde te overtuigen van de materie. Toen ik meer over het montessorionderwijs leerde en ontdekte hoe diep Montessori- en Adleriaanse principes met elkaar verbonden waren, begreep ik waarom. Het enige verschil was dat Montessori zich richtte op een voornamelijk educatief model dat het kind volgde en daarbij waardigheid en respect centraal stelde, terwijl Adler en Dreikurs zich concentreerden op gedrag en opvoeding, eveneens gebaseerd op waardigheid en respect.

In 1981 schreef ik mijn eerste boek, *Positive Discipline*. Het boek stond vol praktische tools, gebaseerd op de filosofie van Adler en Dreikurs. Daarnaast bevatte het boek voorbeelden van ouders en begeleiders die zich de tools eigen hadden gemaakt. Veertig jaar later zijn er uit de *Positive Discipline*-serie meer dan drie miljoen exemplaren verkocht en de boeken zijn in zestien talen gedrukt. Het was een verrassing en een enorm genoegen dat *Positive Discipline* relatief populair is geworden. Niet alleen in Amerika, maar in veel landen en talen wordt inmiddels gebruikgemaakt van *Positive Discipline*. Ik denk dat er vijf redenen zijn voor dit succes:

1. De basisprincipes zijn universeel. Iedereen wil met waardigheid en respect behandeld worden.
2. Hoewel mensen wereldwijd cultureel gezien erg verschillen, zijn er ook veel overeenkomsten – vooral als het om kinderen gaat. Wanneer ik met ouders en begeleiders over de hele wereld werk en vraag welke uitdagingen ze ervaren en wat ze voor hun kinderen hopen, zijn hun antwoorden bijna altijd identiek.
3. We bieden praktische hulpmiddelen. In plaats van te veel te focussen op wat volwassenen niet zouden moeten doen (hoewel we dat ook delen), delen we vooral veel praktische tools.
4. We onderwijzen ervaringsgericht. Wanneer ouders en begeleiders deelnemen aan rollenspellen waarbij ze de rol van het kind spelen,

ervaren ze wat een kind zou kunnen denken, voelen en zou beslissen op basis van de opvoedingsstrategie die wordt gebruikt.

5. Honderden ouders en begeleiders hebben met mij gedeeld hoeveel de Positive Discipline-hulpmiddelen en -principes hun leven heeft veranderd.

Het was een voorrecht om naar zoveel landen te reizen om Positive Discipline te delen en een bijzondere eer om te zien hoe dit werk wordt geïmplementeerd in montessorischolen over de hele wereld. Veel montessori-begeleiders die Positive Discipline in hun klaslokalen hebben toegepast, delen deze principes nu met andere montessoribegeleiders en ouders. Ik heb veel respect voor montessori-opvoeders.

Ik ontmoette een van deze montessori-opvoeders, Chip DeLorenzo, in 1997 toen hij in Sacramento, Californië, een workshop bij mij volgde. We bleven contact houden en uiteindelijk begonnen we samen voor diverse montessoritijdschriften artikelen te schrijven over Positive Discipline. In 2015, op een Positive Discipline-conferentie, ontstond het idee voor dit boek. Ons doel was (en is) om de diepgaande verbinding tussen Positive Discipline en Montessori inzichtelijk te maken en begeleiders te helpen mini-samenlevingen binnen de klas te creëren waarin kinderen en volwassenen kunnen gedijen in een sfeer van waardigheid en respect.

HET VERHAAL VAN CHIP

In de herfst van 1996 begon mijn reis als montessorileerkracht op een basisschool in Palo Alto Californië, op de Children's International School (nu Bowman School). Ik had net het eerste gedeelte van mijn montessoriopleiding afgerond en zou als stagiair werken bij de directeur van de school, Margaret Ricks. Zij was naast directeur, ook leerkracht van een bovenbouwklas. Het plan was dat ik, naarmate ik het vak beter onder de knie zou krijgen, geleidelijk haar klas zou overnemen zodat Margaret zich meer kon richten op administratieve taken.

Net als veel nieuwe montessorileerkrachten begon ik mijn eerste klas vol enthousiasme en hoop voor de toekomst. Ik was ervan overtuigd dat ik door het positief beïnvloeden van het leven van een kind bij zou kunnen dragen aan wereldvrede. Daarnaast had ik natuurlijk ook een enorme hoeveelheid kennis en lessen uit het uitgebreide montessoricurriculum tot mij genomen. Maar, zoals bij vele startende leerkrachten, werd mijn hoop en enthousiasme al snel gedoofd door mijn onvermogen om de veelvoorkomende gedragsproblematiek in mijn klas aan te pakken.

Zijn naam was Max. Hij was ongeveer 1 meter 20 en halverwege mijn eerste jaar was ik ervan overtuigd dat hij in mijn leven was gekomen om me te laten boeten voor mijn eigen onuitstaanbare gedrag als kind. Hij was respectloos, brutaal, afgeleid, ongeorganiseerd en storend. Hij gedroeg zich alsof hij overal recht op had, een houding bij kinderen die de afgelopen twintig jaar eerder regel dan uitzondering is geworden. Bovendien had Max volop aandacht van de andere leerlingen in mijn kleine klas.

Ik werd langzaam radeloos. Wanneer Margaret in het lokaal was en met de kinderen werkte, leek het alsof ze een soort magie bezat: kinderen luisterden naar haar, ze respecteerden haar en deden enthousiast hun werk. Ik wist niet precies waar ze deze magie vandaan haalde... Maar ik wist wel dat ze hem niet in de klas achterliet wanneer ze vertrok. Zodra ze weg was, begonnen Max en de andere kinderen hun concentratie te verliezen, lessen en de kring te verstoren, regels te breken en elkaar en mij respectloos te behandelen.

Na een paar maanden was ik Max helemaal zat! Kinderen kregen steeds meer ruzie tijdens het buitenspelen. Toen Max op een dag boos werd omdat hij het niet eens was met een beslissing die ik had genomen als scheidsrechter, vroeg ik hem een ronde te wachten. Dat was mijn consequentie. Max weigerde te gaan zitten en in plaats daarvan schold hij mij keihard uit.

Ik kon het niet geloven. Ik was geschokt en woedend. Had hij me net uitgescholden?! Hoe durf je zo tegen een leerkracht te praten! Ik vroeg een collega om bij de rest van de klas te blijven terwijl ik Max naar Margaret bracht. Ik had geen idee wat er met Max zou gebeuren, maar ik wist zeker

dat het niet goed zou aflopen. Misschien schorsing of zelfs een overplaatsing naar een andere school?

Geen van beide gebeurde. Gelukkig was mijn directeur vriendelijk en vastberaden. Ze kon geweldig luisteren en wilde mij graag helpen in mijn ontwikkeling als leerkracht. Margaret begon samen met Max en mij oplossingen te vinden voor het probleem wat zojuist tijdens het buitenspelen was ontstaan. Daarna nam Margaret mij apart, om nog samen over de situatie te praten. We hadden een constructief en zowat therapeutisch gesprek. Terwijl Margaret met zorg luisterde, begon ik te openen. Ik uitte mijn frustratie over mijn onvermogen om de klas te handhaven. Om te zorgen voor orde en rust. Ik was mij ervan bewust dat ik deel van het probleem was. Ik zag veel verschil in hoe de kinderen zich gedroegen wanneer Margaret in het lokaal was. Ik was ontmoedigd omdat ik niet wist wat ik moest doen, of hoe te veranderen.

Toen ik klaar was met vertellen, moedigde Margaret mij aan. Ze toonde vertrouwen in mijn capaciteiten en raadde mij aan om een van Jane Nelsen's boeken over Positive Discipline te lezen. Omdat ik het dieptepunt had bereikt over gedragsproblemen, greep ik Margaret's suggestie met beide handen aan. Die avond bezocht ik de dichtstbijzijnde boekenwinkel en kocht ik *Positive Discipline: A Teacher's A-Z Guide*. Ik las het boek in een ruk uit en niet veel later nam ik deel aan een workshop *Positive Discipline in de klas*.

Tot mijn grote opluchting ontdekte ik dat veel van wat Margaret van nature leek te doen, niet uniek of mystiek was. De Adleriaanse principes die in Positive Discipline naar voren komen, werden al tientallen jaren gebruikt door montessorischolen. Ik had de magie van Margaret ontdekt.

Aan het begin van mijn Positive Discipline-reis, ontmoette ik een inspirerende Positive Discipline-opleider. Ze was op haar school zeer succesvol geworden in het werken met kinderen met ingewikkelde gedragsproblematiek. Vanwege haar succes werden de meest uitdagende leerlingen aan haar klas toegewezen. Toch werd haar groep, ondanks het uitdagende gedrag, halverwege het jaar een van de meest vreedzame klassen van de school. Het succes schreef ze toe aan het dagelijkse *klasoverleg*, waarin leerlingen elkaar hielpen door complimenten te geven en problemen op te lossen. Ze

beweerde dat ze zonder de betrokkenheid van haar leerlingen, in haar eentje deze “wonderen” niet had kunnen bereiken. Ik wilde deze leerkracht zijn!

Dertien jaar later begon ik aan mijn laatste jaar als fulltime leerkracht en maakte ik plannen voor het nieuwe schooljaar. De kinderen die dat jaar in mijn klas zouden komen, werden door hun vorige leerkrachten geïdentificeerd als een “moeilijke groep”. De leerlingen zouden veel gedrags- en leerproblemen hebben. In plaats van me zorgen te maken, had ik zin om deze leerlingen in onze klas te verwelkomen. Ik wist dat mijn inmiddels goed functionerende groep deze nieuwe kinderen zowel op cognitief- als sociaal vlak zou kunnen helpen. Op dat moment realiseerde ik me dat ik de leerkracht was geworden die mij had geïnspireerd toen ik voor het eerst met Positive Discipline in aanraking was gekomen. Door de Positive Discipline principes die je in dit boek zult lezen, toe te passen, had ik geleerd hoe ik vriendelijk en vastberaden kon zijn in mijn interacties, hoe ik het *klasoverleg** kon gebruiken om echte problemen op te lossen, hoe ik de oorzaak van uitdagend gedrag kon identificeren en aanpakken en hoe ik een omgeving kon creëren van wederzijds respect en samenwerking.

Ik ben gepassioneerd over dit werk om twee redenen. De eerste is dat ik de vaardigheden die in dit boek staan beschreven, niet van nature bezit. Toch heb ik ze kunnen leren en heb ik leerlingen kunnen helpen die het echt moeilijk hadden. De tweede reden is dat ik als kind ook veel gedragsproblemen had. Ik was zoals Max. Ik weet hoe het voelt om elke dag naar school te gaan en thuis te komen met het gevoel dat je hebt gefaald en dat je leerkrachten je niet mogen. Ik weet hoe het voelt om school te laten voor wat het is en het niet eens meer te proberen. Ik weet ook hoe het voelt om een leerkracht te hebben die je wél begrijpt en daadwerkelijk een verschil maakt. Die je perspectief op school en jezelf weet te veranderen. En ik weet inmiddels hoe het voelt om *die* leerkracht te zijn. Een leerkracht die het verschil maakt.

In 2001 werd ik hoofd van de Damariscotta Montessori School in Maine en begon ik ook aan mijn reis als montessorionder (ik heb nu vier kinderen). Bij Damariscotta Montessori School begon ik de principes en praktijken

* In het hele boek worden Positive Discipline hulpmiddelen en principes met hoofdletters en cursief weergegeven.

van Positive Discipline te verspreiden onder ouders en leerkrachten. Het begon binnen onze schoolgemeenschap, maar al snel werd ik gevraagd om workshops te geven aan begeleiders en ouders van andere montessorischolen in Maine, en later door heel New England. Binnen een paar jaar werkte ik, in mijn “vrije tijd”, met scholen door heel Amerika. Onlangs hebben deze inspanningen zich ook internationaal verspreid. Ik ben enorm dankbaar om te zien hoe montessoribegleiders, ouders en scholen vanuit diverse culturen zich inzetten om een omgeving te creëren waarin samenwerking en wederzijds respect de kern vormen en waar kinderen een sterk gevoel van erbij horen, betekenis en eigen bekwaamheid ontwikkelen.

DE UITDAGING

Als montessorileerkrachten hebben we ongelooflijk geluk met een uitzonderlijke hoeveelheid handvatten. We beschikken niet alleen over een methode en filosofie die haar effectiviteit keer op keer heeft bewezen en ondersteund wordt door recent hersenonderzoek, maar we hebben ook zeer gerichte hulpmiddelen om deze principes in de praktijk te brengen. Montessorileerkrachten hebben toegang tot een wetenschappelijk onderbouwd, uitgebreid curriculum dat al meer dan een eeuw succesvol de ontwikkeling van kinderen ondersteunt.

Wanneer leerkrachten hun montessoriopleiding afronden, staan ze voor een uitdagende en steile leerkuil. Ze blijven met veel vragen zitten zoals hoe, wanneer en in welke volgorde ze de lessen moeten geven (en vervolgens hoe ze de tijd kunnen vinden om al die lessen te kunnen geven), hoe ze hun administratie bij kunnen houden en zich kunnen voorbereiden op oudergesprekken, wat ze moeten doen met kinderen die niet aan het werk gaan en hoe ze met bezorgde ouders om moeten gaan. En alsof dat nog niet genoeg is, komt daarbovenop nog de druk over het omgaan met uitdagend gedrag.

Nieuwe montessorileerkrachten kunnen van ervaren collega's leren over logistiek, de opzet en volgorde van lessen en de voorbereiding van het klaslokaal. Ze krijgen ook praktische antwoorden op administratieve kwesties en hoe om te gaan met oudergesprekken. Echter is het aanleren van

belangrijke sociaal-emotionele vaardigheden en het effectief omgaan met uitdagend gedrag veel minder tastbaar. Het managen van gedrag en het scheppen van een omgeving die positief en respectvol gedrag bevordert, is een grote verantwoordelijkheid. Anders dan het werken met materialen, kan de voorbereiding van de sociaal-emotionele omgeving en het omgaan met gedragsproblemen alleen in de praktijk, met echte kinderen, worden aangeleerd.

HET DOEL

Dit boek heeft als doel leerkrachten, directeuren, schoolmaatschappelijk werkers en IB'ers te ondersteunen bij het ontwikkelen van een systematische en consistente aanpak voor gedragsmanagement in de montessoriklas, op een manier die aansluit bij onze kernwaarden van respect voor het kind. Niets van wat je in dit boek leest, is bedoeld als magie, hoewel je ongetwijfeld zult merken dat sommige van de tools onmiddellijk resultaat hebben.

We willen benadrukken dat dit boek uitgaat van de montessorimethode, waarbij het normaliseren van het kind in de klasomgeving voortkomt uit het verbinden van kinderen met zinvol werk in het klaslokaal. Het is de taak van de leerkracht om een omgeving voor te bereiden waarin kinderen zichzelf kunnen normaliseren door zelfgekozen werk. De leerkracht fungeert hierbij als begeleider en bemiddelaar tussen het kind en de materialen binnen de voorbereide omgeving.

De sociaal-emotionele omgeving is een essentieel onderdeel van de voorbereide omgeving. We durven zelfs te stellen dat zonder een goed voorbereide, veilige en ondersteunende sociaal-emotionele sfeer, het vermogen van een kind om zichzelf door werk te normaliseren aanzienlijk verminderd wordt, of zelfs onmogelijk is. Degenen onder ons met jaren ervaring in het onderwijs weten hoe chronische gedragsproblematiek ons vermogen om effectief les te geven beïnvloed en de concentratie van andere kinderen verstoort, wat hun proces van normalisatie belemmert.

In haar boek *Montessori: The Science Behind the Genius*, wijst Dr. Angeline Stoll Lillard op onderzoek dat de kernprincipes van montessorionderwijs

bevestigt. Wat we al meer dan honderd jaar toepassen en weten wordt nu, niet verrassend, ondersteund door het meest recente hersenonderzoek. Het is een boeiende tijd om een montessorileerkracht te zijn.

De “Acht Principes van montessorionderwijs” die Dr. Lillard presenteert en die worden ondersteund door recent onderzoek¹, zijn:

- Beweging en cognitie: “Beweging en cognitie zijn nauw met elkaar verbonden, en beweging kan denken en leren verbeteren”;
- Autonomie: “Leren en welzijn verbeteren wanneer mensen het gevoel hebben dat zij keuzes kunnen maken en grip op hun leven hebben”;
- Interesse in leren: “Mensen leren beter wanneer ze geïnteresseerd zijn in wat ze leren”;
- Intrinsieke motivatie: “Het verbinden van extrinsieke beloningen aan een activiteit, zoals geld voor lezen of hoge cijfers voor toetsen, heeft een negatief effect op de motivatie om ermee door te gaan zodra de beloning wegvalt”;
- Leren van leeftijdsgenoten: “Samenwerken kan zeer bevorderlijk zijn voor leren”;
- Context voor leren: “Leren in betekenisvolle contexten is vaak dieper en rijker dan leren in abstracte contexten”;
- Stijl van interactie met volwassenen: “Bepaalde vormen van interactie tussen kinderen en volwassenen worden in verband gebracht met betere uitkomsten voor kinderen,”; en
- Orde in de omgeving en de geest: “Orde in de omgeving is gunstig voor kinderen”.

Het zevende principe, *stijl van interactie met volwassenen*, verwijst naar de manier waarop wij kinderen zien en met hen omgaan. Zoals we verder

zullen bespreken in hoofdstuk twee, vormen onze relaties met kinderen de basis van de sociaal-emotionele omgeving. Het voorbereiden op deze relaties is de verantwoordelijkheid van de leerkracht en de focus van ons boek. Lillard herinnert ons eraan dat Montessori zeer specifiek was over hoe begeleiders met kinderen zouden moeten omgaan. Ze laat zien dat Montessori's aanbevelingen nauw overeenkomen met gedragingen die, volgens recent psychologisch onderzoek, bijdragen aan betere resultaten voor kinderen². Op zowel sociaal als cognitief vlak.

Wanneer een onderbouwleerkracht de omgeving voor het 'dagelijks leven' inricht, ligt de focus op het aanleren van praktische vaardigheden uit het dagelijks leven. Activiteiten zoals afwassen, veters strikken, ramen zemen of water inschenken, stimuleert de ontwikkeling van concentratie, coördinatie, zelfstandigheid en het gevoel voor orde. Deze eigenschappen zijn essentieel om succesvol gebruik te maken van de rest van de materialen in het klaslokaal. En uiteindelijk essentieel voor normalisatie. Het directe doel van het succesvol voorbereiden van een sociaal-emotionele omgeving, is het ontwikkelen van sociale en emotionele vaardigheden die leiden tot samenwerking, bijdragen en wederzijds respect in de groep. Een omgeving waar kinderen niet in harmonie kunnen werken, is een omgeving waar geen normalisatie zal plaatsvinden. Het voorbereiden van de sociaal-emotionele omgeving is net zo belangrijk als het voorbereiden van de fysieke omgeving en net zo cruciaal voor normalisatie.

In dit boek ontdek je hoe je een sociaal-emotionele omgeving kunt creëren die samenwerking, betrokkenheid en wederzijds respect bevordert. Als montessorileerkracht die uitdagend gedrag tegenkomt, krijg je praktische hulpmiddelen om je te ondersteunen bij het bereiken van deze doelen. Je leert onder andere hoe je effectief grenzen kunt stellen en handhaven, hoe je zelfregulering en verantwoordelijkheid bij kinderen stimuleert, hoe je open communicatie bevordert, en hoe je het *klasoverleg* organiseert waarin kinderen belangrijke levensvaardigheden ontwikkelen, zoals empathie, leiderschap en samenwerkend probleemoplossen.

HOOFDSTUK 1

WAAROM ZIJN KINDEREN VANDAAG DE DAG ZO ANDERS?

Wanneer we met montessorileerkrachten werken, vragen we hen altijd als eerste welke factoren stress veroorzaken in hun werk. Zonder uitzondering delen ze dan dat kinderen veelal weinig respect en zelfregulering hebben en ervan uitgaan dat ze overal recht op hebben. Kinderen luisteren niet naar volwassenen. Leerkrachten zijn het er in grote mate over eens dat deze gedragingen vaker en merkbaarder voorkomen dan toen zij opgroeiden of toen ze net met kinderen begonnen te werken.

Leerkrachten die al een tijdje in het vak zitten, merken op dat gedragsproblemen op school intenser lijken te zijn dan in eerdere generaties. Ze vragen zich vaak af: “Wat is er gebeurd met de goede oude tijd, toen kinderen nog respect hadden voor volwassenen?” “Waar komen al deze gedragsproblemen vandaan?” “Is het de omgeving?” “Is het de opvoeding?” “Te veel schermtijd?”

DE CULTURELE VERANDERING

Bestaat er echt zoiets als de “goede oude tijd”? We weten dat sinds er kinderen zijn, er ook uitdagend gedrag bestaat. In de afgelopen vijftig jaar hebben er echter enkele significante veranderingen in de samenleving plaatsgevonden die invloed hebben gehad op kinderen. Deze veranderingen bieden een verklaring voor enkele van de verschillen die we vandaag de dag in het gedrag van kinderen zien. Dit kan ons helpen een voorbereide omgeving te creëren die de sociaal-emotionele ontwikkeling ondersteunt, als tegenwicht voor

OVER DE AUTEURS

Jane Nelsen, EdD, is een erkende huwelijks- en gezinstherapeut in Californië en auteur of co-auteur van bijna twintig boeken over Positive Discipline, waaronder *Positive Discipline Parenting Tools*, geschreven samen met haar dochter Mary en haar zoon Brad. Daarnaast heeft ze talloze ervaringsgerichte trainingshandleidingen ontwikkeld voor ouders, leerkrachten en bedrijven. Ze behaalde haar doctoraat in onderwijs aan de University of San Francisco, maar haar formele opleiding verbleekt in vergelijking met haar praktijkervaring als moeder van zeven, grootmoeder van tweeëntwintig en overgrootmoeder van achttien. Vandaag de dag deelt ze haar rijke kennis en ervaring als veelgevraagd keynote-spreker en workshopleider over de hele wereld.

positivediscipline.com

Chip DeLorenzo, MEd, is een schoolconsultant en trainer in Positive Discipline. Hij is wereldwijd gespecialiseerd in het trainen van leerkrachten en directeuren in de methode en praktijk van Positive Discipline. Chip was twintig jaar lang directeur van de Damariscotta Montessori School in Nobleboro, Maine. Als ervaren leerkracht en schoolbestuurder begon hij zijn onderwijs carrière in 1995, na zijn dienstdtijd bij de United States Air Force en zijn werk als financieel adviseur. Chip is de trotse vader van vier geweldige montessorikinderen.

chipdelorenzo.com

OVER DE VERTALERS

Jotte den Dulk, is parttime montessorileerkracht op Casa Tweektalige Montessorischool, gecertificeerd Positive Discipline trainer en documentairemaker. Met een achtergrond in audiovisuele media (HKU), de PABO en de master Crossover Creativity (HKU) brengt zij haar passies voor onderwijs, documentaire en systeemverandering samen. Ze verdiept zich in de

werking van systemen en brengt structuur aan – in opvoeding, onderwijs en bredere maatschappelijke contexten – om zo duurzame verandering te bevorderen.

jottedendulk.nl

Jetteke Choi, is teamleider van de midden- en bovenbouw op Casa Tweektalige Montessorischool en gecertificeerd Positive Discipline trainer voor ouders en leerkrachten. Haar passie voor onderwijs en begeleiding begon met een studie Orthopedagogiek in Nijmegen. Na haar master breidde ze haar expertise verder uit met de PABO, een Montessori-training en

een opleiding tot schoolleider. Met haar brede ervaring zet Jetteke zich dagelijks in voor de ontwikkeling van zowel leerlingen als onderwijsprofessionals, altijd met oog voor een positieve en stimulerende leeromgeving.

Wat anderen zeggen...

“Positive Discipline is, net als het montessorionderwijs, decennialang met succes getest en in de praktijk toegepast. De tools van Positive Discipline zijn praktisch, toegankelijk en effectief. Daarnaast sluiten ze naadloos aan bij de principes van Maria Montessori.”

~ Uit *Positive Discipline in het montessorionderwijs*

“Positive Discipline zou onderwezen moeten worden in het eerste studiejaar op alle pedagogische en sociale opleidingen. Doordat volwassenen kennis hebben van Positive Discipline zullen kinderen zich gehoord, gezien en gerespecteerd voelen”.

~ **NICOLINE VAN GINKEL**

Directeur ENMS en montessori opleider

Van het jonge kind tot en met adolescenten

Positive Discipline, ontwikkeld door Jane Nelsen en gebaseerd op het werk van Adler en Dreikurs, helpt kinderen op een verantwoordelijke, respectvolle en oplossingsgerichte manier bij te dragen aan hun omgeving. In dit boek combineren Nelsen en Chip DeLorenzo voor het eerst montessorionderwijs met Positive Discipline en bieden ze een methode die aansluit bij Montessori's kernprincipe: respect voor het kind. Ze benadrukken het belang van een goed voorbereide sociaal-emotionele omgeving en bieden praktische tips voor het bevorderen van samenwerking, actieve bijdrage en wederzijds respect. Dit boek biedt waardevolle hulpmiddelen voor iedereen die werkt met kinderen, van peuters tot adolescenten.

- Effectief grenzen stelt en handhaaft
- De zelfregulatie en verantwoordelijkheid van kinderen bevordert
- Open communicatie met je leerlingen aanmoedigt
- Kinderen helpt om een gevoel van verbondenheid en betekenis te ervaren
- En nog veel meer!

“Positive Discipline is de basis én de sleutel tot een harmonieuze en effectieve montessorileeromgeving. Dit boek biedt praktische tools om met empathie en helderheid het leerproces te begeleiden, terwijl je de autonomie en zelfregulatie van het kind versterkt”.

~ **SYMEN VAN DER ZEE**

Lector Vernieuwend Onderwijs aan Saxion
University of Applied Sciences

“Positive Discipline in het montessorionderwijs is een inspirerend, praktisch én onmisbaar parel van een boek voor iedereen die kinderen liefheeft en wil bijdragen aan een samenleving waarin wederzijds respect, samenwerking en sociale verantwoordelijkheid de basis vormen.”

~ **MARTINE LAMMERS**

Directeur montessori opleiding

Leonon
Progressive Education

